

SOCIETAT MÉS DIVERSA, SOCIETAT MENYS SOLIDÀRIA?

"En múltiples formes, la paraula solidaritat busca pacientment en què encarnar-se. I no deixarà de buscar ansiosa i apassionadament fins aconseguir-ho. En aquest afany que té la paraula d'encarnar-se, nosaltres, els habitants del segle XXI, som tant agents com a objectes d'aquest anhel. Som el punt de partida i la destinació final, però també vagabunds que seguim aquesta ruta i l'anem traçant amb les nostres passes. "(Zygmunt Bauman)

Dirección científica:

CIDOB

BARCELONA
CENTRE FOR
INTERNATIONAL
AFFAIRS

PUNTS DE PARTIDA

En els últims temps, és bastant normal escoltar discursos apocalíptics sobre la pèrdua de cohesió social, convivialitat i solidaritat. De vegades, això es vincula a fenòmens com la urbanització, la individualització o el capitalisme; en d'altres, s'acusa a la globalització, la industrialització, la migració o les noves desigualtats dins i entre els països. Les combinacions entre aquests elements són infinites i recurrents. L'expressió social d'aquesta desmotivació cap al futur és el sentiment de malestar radicat en la desconfiança i la rivalitat creixent entre individus. En tots els casos s'apunta a la major diversitat i pluralitat cultural de les nostres societats com la causa d'aquesta pèrdua, que corroeix els valors i normes compartits que alguns consideren la base de la solidaritat. Aquesta visió categòrica “reforça la dicotomia injusta entre solidaritat i diversitat” (Parekh, 2008).

Es fa difícil pensar la solidaritat sense evocar la perspectiva de principis morals abstractes, virtuts de comprensió i retòriques benintencionades que parlen de diàleg, integració i convivència per donar a entendre que la societat és diversa: una diversitat que no qüestiona ni la diferència ni el conflicte en una societat sense trobades ni coincidències. Però en un món globalitzat, immers en una profunda transformació, la convivència està danyada i la solidaritat es fragmenta en moments, espurnes de solidaritat puntuals i mancades d'un context establert que els doni orientació i sentit.

És per això que creiem que noves convivències requereixen noves formes de solidaritat. El context ha canviat: la mobilitat geogràfica i l'impacte tecnològic fan que la nostra societat sigui més diversa o diversa d'una altra manera. L'ambigüitat de la globalització i les incerteses causades per la revolució tecnològica afavoreixen la desconfiança cap a les institucions, les convencions i els valors socials. La incertesa genera confusió sobre la nostra identitat i el nostre encaix en el futur.

De quina solidaritat parlem al segle XXI? En què es basa? En quina mesura la solidaritat depèn de desenvolupaments socials, polítics i econòmics? La solidaritat divideix o uneix? Necessita la solidaritat un marc social per generar drets? I què passa quan s'institucionalitza o es legalitza la solidaritat?

Per enfrontar els reptes que es plantegen avui a la solidaritat, és indispensable tenir en compte la interdependència social mútua i un principi de col·laboració entre individus. La solidaritat no s'implanta, sinó que neix a partir d'un sentiment de lleialtat per part dels membres d'una societat darrere d'un destí comú.

Parlarem de condicions i formes de solidaritat, de límits i amenaces, i de la relació de solidaritat entre “propis” i “aliens”, entre l'intern i l'extern. Repensarem la solidaritat, contextualitzant el concepte en noves realitats, interaccions i interdependències. Paral·lelament, proposem un treball crític a partir d'experiències, fenòmens i interessos per a, entre tots, pensadors, planificadors i actors, produir bases d'un nou horitzó de civisme solidari.

PROGRAMA DIÀLEGS

---

1 - ANOMENAR

L'ambigüitat de la globalització suposa, d'una banda, més proximitat social i similitud cultural, fins i tot interdependències funcionals i, de l'altra, una diversitat creixent que parla d'amenaça, crisi i inseguretat. Apareixen noves fronteres o fissures de diversa naturalesa que defineixen els grups socials en diferents i desiguals entre si i creen terrenys de fragmentació, tensió i conflicte. Noves circulacions entre persones i objectes, com també entre coneixement i tecnologia, teories i pràctiques, fets i ficcions.

REPENSAR LA SOLIDARITAT: REALITATS I FICCIONS

14 de novembre de 2018 · 18.30 – 20.30h

Diàleg entre **Rokhaya Diallo**, periodista, directora i escriptora, i **Marina Garcés**, filòsofa i professora de la Universitat Oberta de Catalunya. Modera **Moussa Bourekba**, investigador del CIDOB.

Quines ficcions, interpretacions col·lectives i/o individuals, ens fan comprendre els fets i sentir-nos solidaris? Com pensar un futur solidari entre individus vivint en un mateix sòl nacional però amb un passat que distingeix i discrimina?

---

2 - CONTEXTUALITZAR

Si lloc i temps eren la matriu d'una suposada identitat nacional i cultural compartida, la diversitat creixent fa necessari buscar la solidaritat fora de límits territorials o temporals. Buscarem noves solidaritats en llocs concrets (aquí), on persones amb diferents camps professionals interactuen i viuen relacions que donen sentit al lloc. En el temps (ara) les pràctiques interpersonals diàries poden generar noves formes de solidaritat per a comprendre, compartir i tractar la diversitat.

SOLIDARITAT: CONVIVÈNCIA EN LA DIVERSITAT

20 de novembre de 2018 · 18.30 – 20.30h

Diàleg entre **Stijn Oosterlynck**, professor associat de Sociologia Urbana a la Universitat d'Anvers, i **Daniel Gascón**, escriptor i editor de Letras Libres. Modera **Eva Garcia**, investigadora sènior del CIDOB.

Com, aquí i ara, podem donar el pes més a la relació que al territori, a quelcom dinàmic i no estàtic? Es genera només solidaritat en el consens? I el conflicte: uneix o divideix? Com parlar de solidaritat en un context de creixent polarització i radicalisme?

Obra Social "la Caixa"

---

3 - TRANSCULTURALITZAR

En els processos globals, emergeix amb més intensitat el concepte transcultural per poder situar la diversitat de referències com a experiència desterritorialitzada i abstracta. L'acceleració i expansió dels moviments, accions i interaccions afavoreix noves translocalitats, que dificulten produir localitat com un sentiment de pertinença (compartit). Aquestes noves translocalitats generen transformacions tant a nivell local com a nivell global que necessiten comprendre d'una altra manera les seqüències de similitud i diferència, de contrastos i implicacions.

SOLIDARITAT, MÉS ENLLÀ DE LA IDENTITAT

22 de gener de 2019 · 18.30 – 20.30h

Diàleg entre **Paula Meneses**, professora i investigadora del Centre d'Estudis Socials de la Universitat de Coïmbra, i **Josep Ramoneda**, periodista i filòsof, director de la revista *La Maleta de Portbou* i de l'Escola Europea d'Humanitats de Barcelona. Modera **Jordi Moreras**, investigador sènior associat del CIDOB.

Els processos globals enforteixen o debiliten les solidaritats? En aquest món global transnacional, allò local és nostàlgia o condició?

---

4 - RESPONSABILITZAR

La solidaritat, indispensable per a la cohesió social, planteja el tema de què passa quan aquesta solidaritat es fa llei, s'institucionalitza plantejant la qüestió de drets i obligacions. D'una banda, és indispensable que així sigui perquè les persones som ciutadans amb drets, però, d'altra banda, quan la solidaritat es "juridifica", es despersonalitza i acaba desresponsabilitzant els ciutadans.

SOLIDARITATS: DRETS I OBLIGACIONS

19 de febrer de 2019 · 18.30 – 20.30h

Diàleg entre **Carlos Gómez Martínez**, magistrat i president de la Secció 3^a de l'Audiència Provincial de Balears, i **Danilo Martuccelli**, sociòleg i professor titular a la Universitat Paris Descartes (USPC). Modera **Yolanda Onghena**, investigadora sènior associada del CIDOB.

Sobre quines bases legitimar una intervenció solidària en contra de les barreres identitàries entre grups? Es pot observar l'abandonament i desmantellament del que Bauman va definir en el seu moment com "les fàbriques de solidaritat" tradicionals?

---

5 - COMUNICAR

La crisi de la qual parlen tots els discursos socials, culturals i fins i tot polítics fa referència a una transformació radical en la nostra percepció de les coses. Les categories que orientaven la nostra manera de ser, els nostres valors i interaccions socials, es canalitzen cada vegada més a través de la xarxa i els mitjans digitals i menys a través d'aquells intermediaris de relació social tradicional, basada en la convivència, el costum i la interacció humana.

SOLIDARITAT 2.0

19 de març de 2019 · 18.30 – 20.30h

Diàleg entre **Víctor Sampedro**, catedràtic d'Opinió Pública i Comunicació Política de la Universitat Rey Juan Carlos, i **Máriam M. Bascuñán**, directora d'Opinió d'El País i professora de Ciència Política de la Universitat Autònoma de Madrid. Modera **Carlos Delclós**, sociòleg i escriptor.

Quin efecte tenen els mitjans de comunicació amb els vincles de nova generació? Faciliten les xarxes socials un nou "altruisme" o creen una "falsa solidaritat"?

---

6 - PARTICIPAR

PROPOSTES PER A UNA SOCIETAT MÉS SOLIDÀRIA

9 d'abril de 2019 · 18.30 – 20.30h

Debat entre **Carlos Giménez**, director de l'Institut Universitari de Drets Humans, Democràcia, Cultura de Pau i no Violència (DEMOSPAZ) i catedràtic d'Antropologia Social de la Universitat Autònoma de Madrid, i **Yolanda Onghena**, investigadora sènior associada del CIDOB. Modera **Moussa Bourekba**, investigador del CIDOB.

Obra Social "la Caixa"

CALENDARI DIÀLEGS

1 - REPENSAR LA SOLIDARITAT: REALITATS I FICCIONS

14 de novembre de 2018 · 18.30 – 20.30h

Diàleg entre **Rokhaya Diallo**, periodista, directora i escriptora, i **Marina Garcés**, filòsofa i professora de la Universitat Oberta de Catalunya. Modera **Moussa Bourekba**, investigador del CIDOB.

2 - SOLIDARITAT: CONVIVÈNCIA EN LA DIVERSITAT

20 de novembre de 2018 · 18.30 – 20.30h

Diàleg entre **Stijn Oosterlynck**, professor associat de Sociologia Urbana a la Universitat d' Anvers, i **Daniel Gascón**, escriptor i editor de Letras Libres. Modera **Eva Garcia**, investigadora sènior del CIDOB.

3 - SOLIDARITAT, MÉS ENLLÀ DE LA IDENTITAT

22 de gener de 2019 · 18.30 – 20.30h

Diàleg entre **Paula Meneses**, professora i investigadora del Centre d'Estudis Socials de la Universitat de Coïmbra, i **Josep Ramoneda**, periodista i filòsof, director de la revista *La Maleta de Portbou* i de l'Escola Europea d'Humanitats de Barcelona. Modera **Jordi Moreras**, investigador sènior associat del CIDOB.

4 - SOLIDARITATS: DRETS I OBLIGACIONS

19 de febrer de 2019 · 18.30 – 20.30h

Diàleg entre **Carlos Gómez Martínez**, magistrat i president de la Secció 3^a de l'Audiència Provincial de Balears, i **Danilo Martuccelli**, sociòleg i professor titular a la Universitat Paris Descartes (USPC). Modera **Yolanda Onghena**, investigadora sènior associada del CIDOB.

5 - SOLIDARITAT 2.0

19 de març de 2019 · 18.30 – 20.30h

Diàleg entre **Víctor Sampedro**, catedràtic d'Opinió Pública i Comunicació Política de la Universitat Rey Juan Carlos, i **Máriam M. Bascuñán**, directora d'Opinió d'El País i professora de Ciència Política de la Universitat Autònoma de Madrid. Modera **Carlos Delclós**, sociòleg i escriptor.

6 - PROPOSTES PER A UNA SOCIETAT MÉS SOLIDÀRIA

9 d'abril de 2019 · 18.30 – 20.30h

Debat entre **Carlos Giménez**, director de l'Institut Universitari de Drets Humans, Democràcia, Cultura de Pau i no Violència (DEMOSPAZ) i catedràtic d'Antropologia Social de la Universitat Autònoma de Madrid, i **Yolanda Onghena**, investigadora sènior associada del CIDOB. Modera **Moussa Bourekba**, investigador del CIDOB.

